

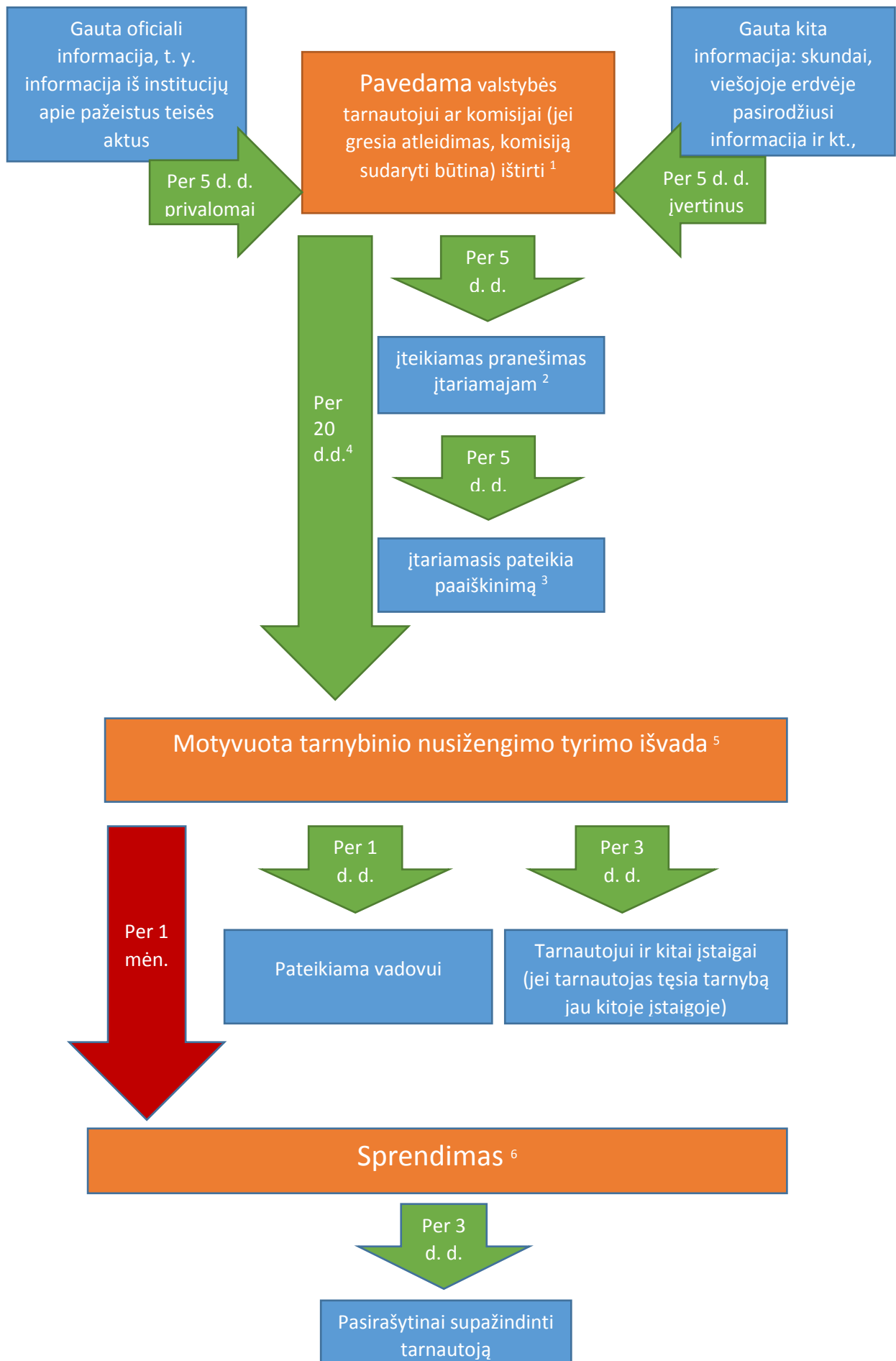
VALSTYBĖS
TARNYBOS
DEPARTAMENTAS

Valstybės tarnautojo galimo tarnybinio nusižengimo tyrimas

2017-05-12

Vilnius

TARNYBINIO NUSIŽENGIMO TYRIMAS

Byloje (2014 m. kovo 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-760/2014) teismas pažymėjo, jog nusišalinus dviem Komisijos narėms Inspekcijos vadovas turėjo teisę nesudaryti naujos Komisijos ir pavesti pabaigti atlikti tyrimą ir surašyti išvadą vienam asmeniui – šiuo atveju Komisijos pirmininkei R. V. (skirta nuobauda – pastaba).

(2014 m. sausio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-137/2014) sudarant tarnybinio nusižengimo tyrimo komisiją turi būti paisoma nešališkumo užtikrinimo principo. Nagrinėjamu atveju į komisijos sudėtį buvo įtrauktas V. L., t. y. Administracijos SKPS vadovo pareigas vykdęs asmuo, kurio atžvilgiu pareiškėjas rašė savivaldybės merui pareiškimus, jog minėtas vadovas nesudaro jam sąlygų atlikti remonto darbų techninio prižiūrėtojo funkcijas Slengių objekte. Esant minėtoms aplinkybėms pareiškėjo tiesioginio vadovo (o ne jo įgalioto asmens) įtraukimas į tarnybinio nusižengimo tyrimo komisijos sudėtį pažeidžia nešališkumo principą.

Taip pat bylos medžiaga įrodo, kad paskiriant tarnybinę nuobaudą buvo sudaryta darbo grupė informacijai iširti, kuri pateikė rekomendacinę išvadą pradėti tarnybinį patikrinimą; atsakovas pavedė tarnautojo atlikti tarnybinį patikrinimą, po to sudarė komisiją tarnybiniam nusižengimui tirti, kad atsakovas tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūrą atlieka nesilaikydamas Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnyje ir Taisyklėse nustatytų pagrindinių procedūrų ir taisyklių. Šie pažeidimai šiuo atveju papildė pirmiau aptartus esminius pažeidimus.

Teisėjų kolegijos vertinimu, minėtos aplinkybės, t. y. tai, kad tie patys asmenys inicijavo tyrimą dėl tarnybinio nusižengimo ir vėliau būdami Komisijos nariais tyrė bei priėmė sprendimą dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo, gali duoti pagrindą pareiškėjai manyti, jog tarnybinio nusižengimo tyrimas, o tuo pačiu ir ginčijamas įsakymas, galėjo būti atlikti bei priimti šališkai ir neobjektyviai (2011 m. sausio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A146–80/2011).

Pranešime apie valstybės tarnautojo padarytą tarnybinį nusižengimą turi būti tiksliai nurodoma, kokio nusižengimo padarymu įtariamam valstybės tarnautojas (nurodomi konkretūs jo veiksmai (neveikimas), padarymo laikas ir kitos reikšmingos aplinkybės. Jei tyrimo metu paaiškėja, kad tas asmuo padarė ir kitą veiką, kuri turi tarnybinio nusižengimo požymių, tai turi būti įforminama ta pačia tvarka, kaip ir pradinis nusižengimas. Tai reiškia, kad valstybės tarnautojui turi būti įteikiamas ir naujas pranešimas apie tarnybinį nusižengimą, o tarnybinė išvada turi būti surašoma ir tarnybinė nuobauda gali būti skiriama tik už tą tarnybinį nusižengimą, apie kurio padarymą nustatyta tvarka pranešta nusižengimo padarymu įtariamam valstybės tarnautojui (žr. 2012 m. birželio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A520–2373/2012).

Administracinėje byloje Nr. A858–1364/2012 konstatuotas Taisyklių 7 ir 8 straipsnių pažeidimas, nulėmęs ginčijamo akto dėl tarnybinės nuobaudos pareiškėjui paskyrimo panaikinimą. Šioje byloje pirmosios instancijos teismas sprendime nurodė, jog pranešimo apie tarnybinį nusižengimą turinys yra labai dviprasmiškas, jame nenurodyti jokie konkretūs argumentai, įrodymai, kuriais grindžiami įtarimai, taip pat nenurodyta, kokie konkretūs pareiškėjo veiksmai vertinami kaip tariamas nusižengimas, ir tai laikytina esminiu procedūriniu pažeidimu.

Kaip minėta, tiriant nusižengimą, būtina visapusiškai išsiaiškinti visas nusižengimo padarymo aplinkybes. Tam skirtas ir valstybės tarnautojo paaiškinimas, kuriame nurodytas nusižengimo padarymo priežastis nusižengimą tiriantis pareigūnas privalo patikrinti ir įvertinti (2004 m. liepos 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A4 –678/2004; 2008 m. lapkričio 10 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A63– 1836/2008; 2009 m. birželio 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A63–651/2009; 2009 m. spalio 2 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A662–1076/2009).

Pažymėtina, kad kartais pareiškėjai, ginčydami jiems paskirtą tarnybinių nuobaudų teisėtumą, argumentuoja, jog jiems nebuvo sudarytos sąlygos paaiškinimui dėl įtariamo tarnybinio nusižengimo pateikti. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A662–3079/2011 pareiškėjas E. S., ginčydamas 2009 m. rugsėjo 11 d. įsakymu jam paskirtą tarnybinę nuobaudą – atleidimą iš tarnybos, be kita ko, tvirtino, jog jam nebuvo sudarytos tinkamos sąlygos paaiškinimų pateikimui, nes nuo pranešimo įteikimo iki jame nurodytos paaiškinimo pateikimo datos buvo dvi ne darbo dienos (savaitgalis), jam staiga pablogėjo sveikata, vėliau atostogavo, po atostogų buvo susikaupęs didelis darbo krūvis. Šiuo aspektu bylą nagrinėjusi Vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija nurodė, kad pranešimas apie įtariamą tarnybinį nusižengimą pareiškėjui buvo įteiktas 2009 m. gegužės 20 d. Byloje nustatyta, kad nuo 2009 m. gegužės 25 d. iki 2009 m. birželio 30 d. pareiškėjas sirgo, nuo 2009 m. liepos 1 d. iki 2009 m. liepos 22 d. atostogavo, 2009 m. liepos 23 d. dirbo, tačiau šią dieną paaiškinimo nepateikė. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad Kauno apskrities viršininko administracijos Personalo skyriaus vedėja ir dvi šios administracijos valstybės tarnautojos 2009 m. liepos 24 d. teisėtai pasirašė E. S. paaiškinimų dėl įtariamų tarnybinių nusižengimų nepateikimo aktą. Byloje nustatyta, kad nuo 2009 m. liepos 24 d. iki 2009 m. rugpjūčio 21 d. pareiškėjas sirgo, o nuo 2009 m. rugpjūčio 24 d. iki 2009 m. rugpjūčio 30 d. atostogavo. Teisėjų kolegija nurodė, kad Tarnybinio patikrinimo išvada priimta tik 2009 m. rugsėjo 4 d., t. y. jau praėjus ilgesniam nei Tarnybinių nuobaudų skyrimo taisyklių 8 punkte įtvirtintam terminui, per kurį valstybės tarnautojas turi teisę pateikti rašytinį paaiškinimą dėl tarnybinio nusižengimo, tačiau byloje nėra duomenų, kad E. S. būtų pasinaudojęs šia teise ir pateikęs už įstaigos personalo tvarkymą atsakingam asmeniui rašytinį paaiškinimą dėl tarnybinio nusižengimo ar kad atsakovas būtų atsisakęs priimti tokį paaiškinimą. Atsižvelgusi į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatavo, kad E. S. nebuvo apribota teisė pateikti paaiškinimą dėl tarnybinio nusižengimo (plačiau žr. 2011 m. birželio 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662–3079/2011).

Tarnybinių nuobaudų skyrimo taisyklių 11 punktą apibrėžia tarnybinio tyrimo atlikimo terminus. Pagal šį punktą, už įstaigos personalo tvarkymą atsakingas asmuo arba kitas tarnybinių nusižengimų tirti įgaliotas valstybės tarnautojas (komisija) tarnybinių nusižengimų gali tirti ne ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo įpareigojimo pradėti tarnybinio nusižengimo tyrimą gavimo (nuo komisijos tarnybiniam nusižengimui tirti sudarymo). Į tarnybinio nusižengimo tyrimo laiką neįskaitomas laikas, per kurį valstybės tarnautojas, įtariamas padaręs tarnybinių nusižengimų, nebuvo darbe dėl laikinojo nedarbingumo, komandiruotės ir atostogų.

Apibendrinimo sudarytojai pastebi, kad Vyriausiojo administracinio teismo nagrinėtose administracinėse bylose ne kartą buvo vertinamas tarnybinio nusižengimo tyrimo atlikimo terminas ir jo pratęsimas. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A556-231/2009 vertinama atsakovo padaryto pažeidimo – teisėkūros subjekto nustatyto tarnybinio tyrimo atlikimo termino nesilaikymo – įtaką priimto sprendimo dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo teisėtumui. Nagrinėjamu atveju teisėjų kolegija, įvertinusi faktines bylos aplinkybes, nusprendė, kad apeliaciniame skunde nurodytas pažeidimas – užsitęsęs tarnybinio tyrimo atlikimas ilgiau negu leista teisėkūros subjekto, nepadarė poveikio skundžiamo atsakovo įsakymo dėl tarnybinės nuobaudos teisėtumui. Priešingai, šioje byloje tarnybinio tyrimo komisija, neturėdama patikimų ir pakankamų duomenų dėl galimo pareiškėjos darbo kitoje darbo vietoje, nepriėmė jokių sprendimų iš esmės. Kadangi tyrimas užsitęsė, siekiant visapusiškai, objektyviai išsiaiškinti faktines aplinkybes, būtinas būsimoms išvadoms pagrįsti, o pareiškėjos teisės pažeistos nebuvo, nes ji turėjo realią galimybę dalyvauti tarnybinio nusižengimo tyrime, teisėjų kolegija minėtą tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūros pažeidimą pripažino formaliu, neturinčiu lemiamos reikšmės priimto sprendimo dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo teisėtumui. **(2009 m. vasario 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A556 – 231/2009).**

LVAT administracinėje byloje Nr. 678/2004 pasisakė, kad vertinant, ar teisėtai ir pagrįstai paskirta tarnybinė nuobauda, turi būti nustatyta, ar Tarnautojo veiksmuose yra tarnybinio nusižengimo sudėtis: nustatytas pažeidimo padarymo faktas, jį padaręs Tarnautojas, pasekmės, priežastinis ryšys tarp veikos ir pasekmių, Tarnautojo kaltė. Tam, kad Tarnautojas būtų traukiamas tarnybinėn atsakomybėn, nepakanka vien fakto, jog jis neatliko savo pareigų arba jas atliko netinkamai, konstatavimo. Būtina nustatyti visus tarnybinio nusižengimo sudėties elementus, tarp jų ir Tarnautojo kaltę.

Plačiau apie tai skaityti Rekomendacijose dėl tarnybinio nusižengimo tyrimo motyvuotos išvados surašymo (<http://portalas.vtd.lt/lt/rekomendacijos-172.html>)

LVAT administracinėje byloje Nr. A¹⁷-795/2007 pasisakė, jog, jei tarnybinės nuobaudos procedūra užbaigiama įstaigos vadovo sprendimu pripažinti, kad Tarnautojas padarė tarnybinių nusižengimų, ir įsakymu jam skiriama tarnybinė nuobauda, įsakyme dėl nuobaudos skyrimo paprastai turi būti ne tik fiksuojama apie konkrečios nuobaudos skyrimą Tarnautojui, bet ir nurodoma, kokia teisei priešinga veika padaryta, kaip šis teisės pažeidimas kvalifikuojamas, t. y. nurodomas atitinkamas VTĮ straipsnis (jei ši norma blanketinė daroma nuoroda į kitą teisės aktą (aktus) jo dalį ir punktą), pažymima pažeidimo padarymo ar paaiškėjimo diena, įvykdymo aplinkybės, kokia kaltės forma padarytas pažeidimas, jo padariniai. Išdėstyti klausimai, jei jie nėra aptarti įsakyme dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo, gali būti ir kitame įsakymo lydinčiame dokumente, bet tų klausimų aptarimas būtinas.

Teisėjų kolegija administracinėje byloje Nr. A62–3689/2011 pastebėjo, kad Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos normos lingvistinė ir loginė analizė suponuoja išvadą, jog valstybės tarnautoją į pareigas priėmęs asmuo turi teisę skirti tarnybinę nuobaudą ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tarnybinio nusižengimo paaiškėjimo dienos tik jeigu išpildoma antroji imperatyvi sąlyga – nepraėjo šeši mėnesiai (treji metai, kai tarnybinis nusižengimas nustatomas atliekant auditą, piniginių ar kitokių vertybių reviziją (inventorizaciją) arba tarnybinių ar kitą kompetentingos institucijos patikrinimą) nuo nusižengimo padarymo dienos.

Taigi, jei nėra pagrindo taikyti įstatyme nustatytų išimčių, Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje numatytas bendrasis 6 mėnesių terminas, skaičiuojamas nuo tarnybinio nusižengimo padarymo dienos, o jo praleidimas paskirtą nuobaudą savaime daro negaliojančia (žr. 2011 m. kovo 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146–241/2011; 2011 m. liepos 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662–2662/2011; 2012 m. birželio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A520–2373/2012). Nustačius, kad tarnybinė nuobauda pareiškėjui paskirta po 6 mėnesio termino, sprendimas dėl tarnybinės nuobaudos paskyrimo negali būti pripažintas pagrįstu ir teisėtu, o šis termino praleidimas vertinamas kaip formalus tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūros pažeidimas. Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje nustatytas 6 mėnesių terminas yra naikinamasis, jis negali būti sustabdomas, pratęsimas ar atnaujinamas, išskyrus įstatyme numatytas išimtis (2012 m. birželio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A520–2373/2012).